

Sprawozdanie merytoryczne

z realizacji zadania pt. „Dofinansowanie działalności edukacyjnej Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, wg harmonogramu rzeczowo – finansowego do umowy nr WFOŚ/D/723/23/2013 w okresie od 01.02.2013r. do 31.12.2013r.

Wszyscy uczestnicy oferty edukacyjnej CIEE byli informowani o dofinansowaniu zadań przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

W 2013 roku Centrum kontynuowało działania wynikające z dotychczas obranej strategii. Podjęto coroczne prace wynikające z obowiązującej ustawy dotyczącej udostępniania informacji o stanie środowiska (np. aktualizacja strony www.infoeko.pomorskie.pl) a także związane z edukacją (np. warsztaty i stoiska edukacyjne dla dorosłych, edukacyjne przedsięwzięcia plenerowe, lekcje pokazowe, konkursy). Pracownicy CIEE podjęli się również dodatkowych zadań, wynikających m. in. ze współpracy z podmiotami lokalnymi (z terenu województwa), a także włączyli się w szereg działań realizowanych na terenie Trójmiasta i okolic.

Całoroczne działania informacyjne

1. www.infoeko.pomorskie.pl

Dotychczas wykonane działania w ramach zadania

W bieżącym roku, w marcu rozpoczęto aktualizację danych za 2012 r. na stronie www.infoeko.pomorskie.pl „Informacja dla społeczeństwa województwa pomorskiego o zrównoważonym rozwoju i stanie środowiska”. Rozesłano zmodyfikowaną ankietę do wszystkich starostw w województwie. Podpisano umowę z ekspertem, koordynatorem merytorycznym, na mocy której ankiety niezwłocznie są przekazywane do koordynatora merytorycznego, uzupełniającego i weryfikującego całość. Końcowy termin przesyłania ankiet przez powiaty upłynął 25 czerwca 2013 r. Wpłynęły wszystkie ankiety, chociaż niektóre z opóźnieniem. Otrzymano z Departamentu Środowiska i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego dane dot. emisji pyłów, odpadów komunalnych, azbestu.

Pod koniec aktualizacji pracownicy Centrum zajmujący się bazą www.infoeko.pomorskie.pl oraz zatrudniony specjalista odwiedzili cztery starostwa powiatowe – Słupsk, powiat słupski, sztumski i nowodworski. Naczelnicy wydziałów środowiska oraz pracownicy starostw odpowiedzialni za przygotowywanie aktualizacji podkreślali przydatność portalu w codziennej pracy urzędników (ze względu na ławy i szybki dostęp do danych). Zakładane plany zrealizowano w pełni.

Z powodu włączenia strony do wspólnego serwera PZPK nie ma możliwości stwierdzenia ile osób odwiedziło bazę w ciągu całego roku. Od października do końca grudnia stronę odwiedziło **15 618**.

Partnerami w projekcie są: Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska i 20 Starostw Powiatowych Województwa Pomorskiego.

Propagowanie wśród społeczeństwa wiedzy o prawie dostępu do informacji o środowisku, publikowanie

w Internecie kompleksowej informacji o zrównoważonym rozwoju i stanie środowiska dla szerokiego grona odbiorców. Zakładany efekt ekologiczny został osiągnięty, dodatkowo dzięki drukowi zaplanowanych podkładek pod mysz, promujących stronę, rozesłanych m.in. do wszystkich starostw powiatowych. Szkoda, że ciesząca się uznaniem i zainteresowaniem strona nie będzie aktualizowana w kolejnych latach.

2. Strona Internetowa CIEE oraz pozostałe strony i bazy Internetowe Centrum

Centrum prowadzi na bieżąco aktualizowaną stronę internetową - www.ciee-gda.pl, która jest jednym

z podstawowych narzędzi komunikowania się z odbiorcami, umożliwiając zapraszanie na oferowane przedsięwzięcia i informując o ich efektach. W zakładce – aktualności prezentowano zaproszenia oraz sprawozdania m.in. z konkursów, akcji „Bioróżnorodność”. W zakładce „Oferta edukacyjna” prezentowano aktualnie prowadzone warsztaty. Informacje o konkursach i ich wynikach aktualizowano w zakładce „Konkursy”. Ze stroną zintegrowana jest nowoczesna, elektroniczna baza biblioteczna ułatwiająca zainteresowanym zorientowanie się w zgromadzonych, dostępnych zasobach bibliotecznych. Zaktualizowano ją wprowadzając nowo zakupione pozycje.

Poza główną stroną, Centrum prowadzi jeszcze kilka innych, m.in. www.infoeko.pomorskie.pl, www.poznajemydrzewaikrzewy.pl oraz zakładkę, w którą została przekształcona powstała w ramach projektu strona www.owoc.gda.pl Strony odwiedziło:

- www.ciee-gda.pl – **31 426** (od lipca do grudnia 2013)
- www.rowerowa-siec.pl - **30 373** (od lutego do grudnia 2013)

Dodatkowo stażystka, wspierana merytorycznie przez pracowników, prowadzi profil Centrum na Facebooku. Profil wspomaga promocję działań prośrodowiskowych zarówno CIEE jak i zaprzyjaźnionych instytucji. Profil Centrum lubi 230 osób. Zasięg postów publikowanych na facebooku od października do grudnia wynosi 2700. Od lutego do grudnia posty publikowane przez Centrum zobaczyło 18 152 osób.

Dzięki przeniesieniu wszystkich stron na jeden, parkowy serwer koszty są nieco niższe niż zaplanowane.

Szeroka gama zagadnień umieszczonych na stronie internetowej CIEE wpływa na poszerzenie grona odbiorców i możliwości oddziaływania, służy także propagowaniu informacji o przedsięwzięciach podejmowanych przez Centrum i PZPK. Strona ma również wymiar edukacyjny, dzięki zakładce “Ważne informacje”.

3. Biblioteka

W marcu dokonano zakupu książek z dziedziny ochrony środowiska i przyrody a także edukacji ekologicznej, które wzbogaciły bibliotekę Centrum. Wpisano kolejne egzemplarze do elektronicznej bazy bibliotecznej, ułatwiającej wyszukiwanie publikacji zarówno w Centrum jak i w Internecie.

Zrezygnowano z przeznaczenia części środków na przedłużenie prenumeraty czasopism ze względu na plany przeniesienia siedziby CIEE do TPK (by nie dublować prenumeraty tych samych czasopism).

Uzupełniono również zbiory o pozycje przesłane bezpłatnie przez różne instytucje i organizacje, zrealizowane w ramach projektów ogólnopolskich np. „Zmierzch węgla kamiennego w Polsce” wydana przez Instytut na Rzecz Ekorozwoju.

Przygotowuje się bibliotekę do promocji wśród studentów UG.

Efektom jest poszerzenie wiedzy mieszkańców województwa pomorskiego o sposobach prośrodowiskowego postępowania poprzez szerokie udostępnianie publikacji książkowych i na nośnikach elektronicznych, ok. 300 stałych odbiorców korzysta z biblioteki CIEE. Pozycje biblioteczne wspierają również działania pracowników Centrum i zaprzyjaźnionych instytucji.

4. Informacja i promocja działalności

Niezbędne do celów promocyjnych, a także propagowania postaw prośrodowiskowych, było wyprodukowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych w postaci siatek bawełnianych, elementów edukacyjnych z logo rozdawanych aktywnie zdobywającym wiedzę na stoiskach Centrum. Wyprodukowano 1 000 szt. siatek bawełnianych i zakupiono mazaki/kredki do ich kolorowania. Służą m.in. do prowadzenia warsztatów dotyczących zmniejszania ilości i segregacji odpadów, na zakończenie których uczestnicy mają możliwość stworzenia własnych kompozycji na przyjaznej i zachęcającej do codziennego użytku siatce oraz kolorowania siatek podczas warsztatów w Centrum i na stoiskach podczas targów i akcji edukacyjnych.

Zakupiono 3 000 sztuk podkładek pod mysz promujących prowadzone przez Centrum bazy i strony internetowe – www.ciee-gda.pl, www.poznajemydrzewaikrzewy.pl, www.roverowa-siec.pl, www.infoeko.pomorskie.pl.

Dzięki partnerstwu z GFW oraz innymi instytucjami wydrukowano 1500 szt. plakatów promujących akcje Bioróżnorodność – poznaj by zachować, zakupiono spot reklamowy w radiu Gdańsk, wydrukowano 2 500 folderów informujących o akcji edukacyjnej, wyprodukowano 2 000 żab – drewnianych magnesów na lodówkę z logo CIEE.

Zaprojektowano i wykonano 1000 sztuk maskotek odblaskowych w kształcie sowy, które były nagrodą

dla uczestników XII edycji konkursu „Bęc jabłkiem w głowę” a także dodatkiem do nagród dla uczestników różnych działań CIEE. W grudniu zakupiono także 1918 sztuk składanych butelek na wodę, które będą nagrodą dla uczestników konkursów (XIII edycji Bęc jabłkiem głowę, XI edycji Zaprosz gości do swej miejscowości i innych).

Podczas realizacji np. edukacyjnej akcji plenerowej „Bioróżnorodność...” CIEE postarało się o patronat honorowy Marszałka Województwa Pomorskiego i Prezydenta Miasta Gdyni, patronat medialny Radia Gdańsk i portalu zielonalekcja.pl.

Partnerem w wielu przedsięwzięciach jest również Gdańska Fundacja Wody, a także PGNiG, Centrum Handlowe Wzgórze.

Celem wyprodukowania różnych elementów edukacyjno-promocyjnych jest z jednej strony nagrodzenie przydatnymi drobiazgami aktywnie poszerzających wiedzę, a z drugiej strony upamiętnienie poprawnych postaw i adresów instytucji wspierających ochronę przyrody i środowiska. Cel jest jak najbardziej osiągany, a np. widok na ulicy osób z siatkami CIEE czy odblaskami w całej rozciągłości to potwierdza. Szczególną rolę w osiągnięciu celu mają podkładowki pod mysz – informują i przypominają, że warto zajrzeć na strony i poszerzyć np. umiejętność rozpoznawania drzew czy wiedzę o stanie środowiska województwa pomorskiego.

1. Szkolenie

Szkolenie dotyczące jezior w ujęciu geologicznym, zatytułowane „Jeziora – wielkie archiwa przyrody” odbyło się

25 października br. na Uniwersytecie Gdańskim. Dzięki temu odbiorcy, głównie nauczyciele biologii i geografii szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz edukatorzy, mogli skorzystać z bazy naukowej Uniwersytetu Gdańskiego, np. zapoznać się z przekrojami osadów pomorskich jezior. Podczas zajęć poruszono następujące tematy: proces powstawania i zaniku jezior, rekonstrukcje zmian klimatycznych w oparciu o badania osadów jeziornych, metody datowania osadów jeziornych oraz wpływ człowieka na ekosystemy jeziorne od prehistorii do współczesności. W szkoleniu uczestniczyło 25 nauczycieli i edukatorów z terenu województwa.

Celem, którym było wsparcie działań edukacyjnych oraz warsztatu nauczycieli i edukatorów, a także poszerzenie ich wiedzy został w pełni osiągnięty.

Pomoc dydaktyczna w postaci 35 zestawów tablic dydaktycznych w praktyce wsparła realizację zadań przez nauczycieli.

2. Całoroczny cykl warsztatów dla odbiorców w różnym wieku

Warsztaty edukacyjne to niesłychanie istotny element propagowania wiedzy prośrodowiskowej, dający możliwość utrzymania stałego kontaktu z bezpośrednim odbiorcą, czyli zarówno uczniami różnych grup wiekowych, jak i nauczycielami. Dzięki niemu pracownicy CIEE mieli możliwość bezpośredniego informowania o konkursach i akcjach a także rozszerzania bazy adresów mailowych nauczycieli, co pozwalało na bardziej efektywną promocję przedsięwzięć organizowanych przez Centrum. Warsztaty stanowią inspirację i dają możliwość wzbogacania warsztatu nauczycieli wiedzą o nowych metodach pracy oraz przekazywania ciekawych materiałów edukacyjnych, pozyskiwanych z instytucji i organizacji z terenu całej Polski.

- **pokazowe warsztaty edukacyjne**, związane z ochroną środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego (tematyka opublikowana na stronie Centrum w zakładce „Oferta edukacyjna”). Część warsztatów prowadzona jest przez współpracowników zewnętrznych. W 2013 r. przeprowadzono 80 warsztatów. Zrealizowano mniejszą liczbę warsztatów niż zaplanowano. Wynika to z kilku faktów: zmiany struktur i procedur obowiązujących w Centrum, które spowodowały podwyższenie kosztu jednostkowego warsztatu a także okresowego braku możliwości podpisywania umów z dotychczasowymi współpracownikami CIEE.
- Centrum, po raz kolejny aktywnie uczestniczyło w **Bałtyckim Festiwalu Nauki oraz w Pikniku Naukowym**. W ramach festiwalu przygotowano i przeprowadzono warsztaty „Po-morzu jeziora” skierowane do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Przeprowadzono 4 warsztaty. W ramach pikniku naukowego prowadzono stoisko CIEE wraz z wielkoformatową grą edukacyjną „Nie stój zwiedzaj...”, które odwiedziło ok. 600 osób.

➤ **„Dojrzały smak przygody”**

Projekt „Dojrzały smak przygody” to cieszący się dużym zainteresowaniem kompleksowy cykl warsztatów, mających na celu zachęcenie do odkrywania tajemnic przyrody, zdrowego stylu życia oraz aktywizację seniorów. Przygotowując harmonogram warsztatów IX edycja autorskiego programu zaproszono do współpracy Trójmiejski Park Krajobrazowy i Błękitną Szkołę we Władysławowie. Cykl zainaugurował plenerowy warsztat fotograficzny, który przybliżył zasady uwieczniania fotografią obiektów przyrodniczych. Wspólnie wędrowki, zarówno piesze, jak i autokarowe, były wyśmienitą okazją do kreatywnego spędzenia wolnego czasu, rozwijania talentów, poszerzania wiedzy o gatunkach, siedliskach i przenikaniu się przyrody ze światem kreowanym przez człowieka. W trakcie realizacji projektu odbyły się dwa dłuższe wyjazdy autokarowe i dwanaście wypraw pieszych. Podczas wycieczki autokarowej „Żuławskie klimaty” do Nowego Dworu Gdańskiego zwiedzano Żuławski Park Historyczny oraz uczestniczono w warsztatach serowarskich. Emeryci dowiedzieli się również jak mieszkańcy Żuław gospodarowali zasobami wodnymi, jak wykorzystywali zieleń, dlaczego w krajobrazie dominują wierzby. Druga wyprawa autokarowa przybliżyła krajobrazy i skarby przyrody Słowińskiego Parku Narodowego.

Wyprawy piesze, o zróżnicowanym poziomie trudności, poprowadziły trasami ukazującymi wartości przyrodnicze i krajobrazowe Trójmiasta oraz bliższych i dalszych okolic. Wspólne wędrowki zakończono również terenowo - spacerem wokół jeziora Otomińskiego. Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe dyplomy oraz odblaskowe sowy, dzięki którym będą widoczni podczas kolejnych wypraw. Owocem warsztatów będzie wystawa fotograficzna autorstwa uczestników projektu (wydrukowano 36 zdjęć). Łącznie odbyło się 16 warsztatów, wzięło w nich udział ok. 800 osób.

➤ **Konferencja „Przestrzeń wokół nas”** – Podczas tej konferencji pracownik Centrum reprezentował PZPK w panelu dyskusyjnym „Po co komu edukacja przestrzenna?”. Dodatkowo pracownicy Centrum przeprowadzili warsztaty Poznajemy nasze drzewa i krzewy, promując program multimedialny. W konferencji uczestniczyło ok. 100 osób.

➤ **Warsztaty „Poznajemy nasze drzewa i krzewy”** w ramach cyklu prelekcji „Spotkania z przyrodą” w Filii nr 6 Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku zostały przeprowadzone dla zainteresowanych czytelników (ok. 20 osób).

➤ **Dom Kultury Recyklingu podczas Jarmarku Dominikańskiego 27.07 – 18.08**

W ramach Domu Kultury Recyklingu Centrum zapewniło warsztaty wikliny papierowej a dla najmłodszych babki z masy papierowej. Zajęcia odbywały się w trzy dni. Ponadto Centrum udostępniło siedzibę jako powierzchnię magazynową oraz wspierało rzeczowo organizatorów akcji.

➤ **Re:miasto**

21-23 listopada 2013 roku w Centrum Wystawienniczo - Kongresowym Amberexpo w Gdańsku

odbyła się akcja pod nazwą Re:Miasto, towarzysząca Kongresowi SMART METROPOLIA. Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej aktywnie uczestniczyło w tym 3-dniowym przedsięwzięciu.

Na stoisku zwiedzający brali udział w grze „Bioróżnorodność – poznaj by zachować”. Wszystkim zainteresowanym, niezależnie od wieku, zaoferowaliśmy warsztaty RE-BOMBKA - konstruktywnego wykorzystywania odpadów np. tworzenie ozdób świątecznych z recyklingu i wieszanie ich na specjalnej, re-choince którą była drewniana drabina. Również każdy mógł skorzystać z warsztatów recyklingowych pt. „Czas na miasto, miasto na czasie” i zanurzyć się w mieście cofając wskazówki stworzonego przez siebie magicznego zegara. Według organizatorów akcję odwiedziło 2000 osób.

➤ **Leśny Festyn Edukacyjny**

7 września 2013 r. na Placu Kuracyjnym przy molo w Sopocie odbył się kolejny edukacyjno-rekreacyjny Leśny Festyn organizowany przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Gdańsku.

Podczas festynu uczestnicy mogli dowiedzieć się interesujących rzeczy o lesie, jego mieszkańcach, pracy leśników. Osoby odwiedzające stoisko Centrum (ok. 400 osób) mogły otrzymać materiały dotyczące ochrony walorów przyrodniczych województwa pomorskiego, odpowiedniego gospodarowania odpadami komunalnymi (m.in. segregacji odpadów) czy mapy ochrony przyrody. Przygotowano również warsztaty adresowane do szerokiej grupy odbiorców (od przedszkolaków do osób dorosłych). Działania były dostosowywane do wieku i wskazywały sens zmniejszania ilości odpadów, ich segregacji i recyklingu, szczególnie w kontekście ochrony środowiska, przyrody, lasu... Poprzez swoją aktywizującą formę inspirowały do podejmowania kreatywnego zagospodarowywania odpadów, a szczególnie makulatury.

Wspólnie z Pracownią Pod Błękitnym Drzewem podczas warsztatów „Tajemnice wikliny papierowej” zdradzano tajemnice wykonania pięknych i użytecznych przedmiotów przy użyciu tak łatwo dostępnego materiału jakim jest papier gazetowy. Pokazywano jak uzyskać z niego wiklinę papierową, wpleść koszyk, ozdoby na choinę, obrazek, ramkę czy praktyczne podkładki pod filiżankę. Podpowiadano czym malować, lakierować i ozdabiać tak wykonane przedmioty z recyklingu.

Najmłodszym proponowano zabawę z papierem odzyskanym z niszczarki – wspólnie robiono wesołe zwierzaki i inne różności. Warsztatom towarzyszyła przyciągająca uwagę i inspirowająca mini wystawa prac z recyklingu.

➤ **Pomorskie Dni Energii**

W dniach 24-25 października Centrum wzięło czynny udział w Pomorskich Dniach Energii. Oferowano odwiedzającym kilka urozmaiconych propozycji – każdy zainteresowany mógł zastanowić się jak w życiu codziennym można oszczędzać energię a także aktywnie zgłębiać tajniki OZE.

Starsi „majsterkowicze” składali modele zegarów, wiatraków lub GIZMO z baterią słoneczną. Żarówki oświetlające stoisko jednocześnie zasilają pam □ś o tai z

bardziej niecierpliwi chętnie brali udział w konkursie wiedzy o „energii”. Losując pytania dzielili się swoją wiedzą, doświadczeniem, pomysłami energetycznymi” – rozmawialiśmy o sposobach oszczędzania energii, zasadach działania kolektorów słonecznych, energii odnawialnej itp.

Wiedza najlepiej jest przekazywana podczas praktycznych działań, dlatego zachęcano wszystkich do twórczych działań podczas warsztatów „Zaklinacze wiatru – oswajanie sił natury wczoraj i dziś”. Grupy uczniów, studenci a także całe rodziny konstruowały wiatraki oraz pojazdy pływające z materiałów naturalnych i surowców wtórnych. Przez dwa dni powstało wiele ciekawych konstrukcji zasilanych wiatrem. Podczas twórczych warsztatów przybliżano historię wykorzystania siły wiatru przez ludzi na przestrzeni dziejów, opowiadano o wiatrakach na Żuławach oraz zachęcano do własnych obserwacji działania wiatru. W Dniach Energii uczestniczyło 2000 osób.

Efektom jest poszerzenie wiedzy dotyczącej kluczowych zagadnień związanych z przyrodą i środowiskiem, pogłębienie postaw proekologicznych, a także promocja prowadzonej przez Centrum bazy www.infoeko.pomorskie.pl i multimedialnego programu do nauki rozpoznawania drzew www.poznajemydrzewaikrzewy.pl.

3. Konkursy

W roku 2013 kontynuowane są organizowane i prowadzone od lat konkursy, cieszące się rosnącym zainteresowaniem („**Bęc, jabłkiem w głowę**”, „**Zaproś gości do swej miejscowości**”, „**Znani i nieznanymi – ptasi sąsiedzi**”, „**Zielone pytanie**”, oraz „**Fortyfikacje Gdańska i Pomorza kultura autentyczności**”), mających na celu promowanie działań prośrodowiskowych wśród dzieci, młodzieży

i dorosłych, a także poszerzanie wiedzy na temat walorów przyrodniczych i zrównoważonego rozwoju oraz korzyści płynących z działań na rzecz środowiska. Wychodząc naprzeciw sugestiom nauczycieli ogłoszono wcześniej (w październiku 2013 r.), kolejne edycje konkursów „Bęc...” i „Zaproś gości...”.

- 25 kwietnia 2013 roku w siedzibie WFOŚiGW w Gdańsku wręczono nagrody finalistom X edycji konkursu „**Zaproś gości do swej miejscowości**” organizowanego przez CIEE. W gronie laureatów znalazło się 12 grup z całego województwa Pomorskiego; Do konkursu zgłosiło się 36 grup.
- W dniach 17-18 czerwca 2013 roku odbyło się spotkanie finałowe połączone z podsumowaniem konkursu „**Bęc jabłkiem w głowę**” oraz wręczeniem nagród finalistom XII edycji konkursu. Konkurs jest adresowany do uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjalnych. Zadaniem uczestników, działających w małych grupach, jest opracowanie i ciekawe zaprezentowanie jednego z tematów z zakresu ekologii, biologii lub zrównoważonego rozwoju. Celem jest pobudzenie uczniów do kreatywności, a także kształtowanie współpracy w grupie oraz umiejętności wyciągania wniosków i autoprezentacji. Zaproszenia do konkursu rozesłane zostało w grudniu 2012 r. W siedzibie CIEE odbyły się prezentacje półfinałowe, z których wyłoniono grupę finalistów w obu kategoriach wiekowych. Finał konkursu odbył się w czerwcu (17 oraz 18) w przestrzeniach Centrum

Hewelianum (partnera projektu). Wyłoniono 8 grup finalistów ze szkół podstawowych oraz 7 z gimnazjum. Łącznie nagrodzono 35 uczniów oraz 14 opiekunów. Do udziału w konkursie zgłosiło się 75 grup z 28 szkół. Wszyscy półfinałiści otrzymali upominki – sowy odblaskowe oraz certyfikaty.

Nowością w kolejnej edycji konkursu, ogłoszonej w tym roku, jest nawiązanie współpracy z Centrum Nauki Experyment w Gdyni. W ramach Partnerstwa Experyment prowadzi będzie półfinały konkursu dla szkół gdyńskich. Spotkanie finałowe otwarte dla publiczności – połączone z wręczeniem nagród laureatom z całego Trójmiasta zaplanowano również w siedzibie Experymentu w Gdyni.

- **„Znani i nie znani ptasi sąsiedzi”** – dziewiąta edycja konkursu plastycznego, adresowanego do klas IV-VI szkół podstawowych z Gdańska i Sopotu, miała na celu zapoznanie uczniów z gatunkami ptaków żyjących w mieście. Do CIEE dostarczono 59 plakatów na temat „Ptaki w naszym mieście”, w konkursie uczestniczyło ok. 1 200 uczniów. Laureaci - wyłonione cztery klasy - wzięły udział w wycieczce przyrodniczej do rezerwatu przyrody Mewia Łacha oraz zostały nagrodzone przewodnikami do rozpoznawania ptaków. Przyznano również 5 wyróżnień. W siedzibie CIEE zostały wyeksponowane nagrodzone i wyróżnione plakaty.
- **„Zielone pytanie”** – Co miesiąc na stronie internetowej Centrum i na Facebooku publikowane jest aktualne „Zielone pytanie” wraz z odpowiedzią i listą laureatów z poprzedniego miesiąca. Konkurs adresowany jest do wszystkich i ma za zadanie upowszechniać wiedzę o ochronie środowiska, dziedzictwie przyrodniczym i kulturowym w województwie pomorskim oraz pokazywać miejsca cenne przyrodniczo w regionie. Ponadto konkurs służy promocji działań prośrodowiskowych Centrum. Wśród autorów poprawnych odpowiedzi, co miesiąc, rozlosowywane są nagrody książkowe.

Zadane pytania:

Luty - „Których ryb nie można łowić w polskich rzekach w okresie od 1 stycznia do 31 marca. Proszę wymienić 5 gatunków”

Marzec – „Jakie rośliny „trzymają w ryzach”, stabilizują polskie wydmy? Proszę wymienić przynajmniej 3 przykłady”

Kwiecień – „Jeziora lobeliowe są „perelką” przyrody, czy wiedzą Państwo z jakich powodów są tak cenne?”

Maj – „Jak nazywa się najbardziej jadowity polski pająk? Czym się żywi? Gdzie ten pająk lubi „mieszkać”?”

Czerwiec – „W jakich miejscach zakładają gniazda rybitwy czubate? Gdzie znajduje się jedyna w Polsce ich kolonia lęgowa? Jakie działania podejmowane są w celu jej ochrony?”

Lipiec – „Latem dużo czasu spędzamy w lesie, podczas spacerów często mijamy powalone, próchniejące drzewa i być może zastanawiają się Państwo dlaczego nie zostały one uprzątnięte? Czy przyroda może mieć korzyść z obecności takich drzew?”

Sierpień – „Jakie gatunki ssaków żyją w Morzu Bałtyckim? Co im zagraża?”

Wrzesień – „Jakiego gatunku drzewa można spotkać najczęściej przemierzając zbocza Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego?”

Październik – „Jaką funkcję pełnią rośliny w rzece?”

Listopad – „Jak zwierzęta przygotowują się na przetrwanie zimy? Podaj 3 przykłady.”

Grudzień – „Po co Przyrodzie korytarze ekologiczne?”

- **„Fortyfikacje Gdańska i Pomorza Kultura autentyczności”** - konkurs, realizowany w partnerstwie z Gdańską Fundacją Wody, na stworzenie interdyscyplinarnej koncepcji zagospodarowania gdańskich fortyfikacji, ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa przyrodniczego. Informacja o konkursie została rozesłana mailowo do prestiżowych architektonicznych, artystycznych, kulturalnych oraz studenckich portali internetowych, samorządów studenckich, studenckich kół naukowych, 100 biur karier, działów promocji, działów współpracy z zagranicą uczelni państwowych i niepaństwowych w Polsce oraz rozwieszona na uczelniach gdańskich. IV edycja międzynarodowego konkursu odbyła się w ostatnim tygodniu września. 8 zespołów z 10 uczelni technicznych, humanistycznych, artystycznych, polskich i niemieckich opracowywało interdyscyplinarne koncepcje zagospodarowania „Dostrzegalni Gwiazd” na Biskupiej Górze. Prace były oceniane przez wielodyscyplinarne jury w składzie: prof. Andrzej Januszajtis – Honorowy Obywatel Gdańska, dr inż. arch. Justyna Borucka oraz dr inż. arch. Elżbieta Marczak – Politechnika Gdańska, Krystyna Ejsmont – Stowarzyszenie WAGA, Mariusz Maliszewski – Partnerstwo dla Biskupiej Górki oraz Joanna Lepczak – Michalska i Katarzyna Sulewska – CIEE.

Partnerami w projekcie byli: Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej, GFW, PGNiG, GIWK, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Stowarzyszenie WAGA, Stowarzyszenie Partnerstwo dla Biskupiej Górki, Radio Gdańsk, Wydział Biologii Uniwersytetu Gdańskiego, Honorowy Konsulat Królestwa Niderlandów w Gdańsku, Centrum Hewelianum, Instytut Kultury Miejskiej.

Patronat honorowy: Marszałek Województwa Pomorskiego Mieczysław Struk oraz Prezydent Miasta Gdańska Paweł Adamowicz.

„Bęc jabłkiem w głowę” – Centrum Hewelianum, PGNiG, Portal edukacji ekologicznej Zielonalekacja.pl

Celem prowadzenia konkursów jest stały kontakt z odbiorcami i zachęta do systematycznego poszerzania wiedzy i doskonalenia umiejętności związanych z ochroną środowiska i przyrody. Szeroki wachlarz konkursów ma na celu stworzenie możliwości zastosowania różnych metod realizacji zadań, a także objęcie możliwością uczestnictwa wszystkie grupy odbiorców od szkoły podstawowej po osoby starsze.

Niezaprzeczalnym efektem jest poszerzanie wiedzy prośrodowiskowej, umiejętności pracy w grupach multidyscyplinarnych (np. „Zaproś...”, „Bęc...” i „Fortyfikacje ...”), poszerzanie umiejętności prezentacji wyników swojej pracy, możliwość zapoznania z metodami pracy i osiągnięciami innych.

Kształtowanie i popularyzacja prośrodowiskowych postaw wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

W konkursach wzięło w sumie udział około 1838 osób.

4. Kampanie edukacyjne

Centrum czynnie włącza się i wspiera kampanie prowadzone przez inne instytucje i organizacje. W działaniach realizowanych w 2013 roku tematem przewodnim była bioróżnorodność, ze szczególnym uwzględnieniem pomorskich jezior (ze względu na ustanowiony przez Sejmik Samorządowy Województwa Pomorskiego Rok Pomorskich Jezior)

Centrum czynnie organizowało (bądź włączyło się w ciągu roku) w 10 kampanii i edukacyjnych akcji plenerowych. Przy ich realizacji współpracowało m.in. z GIWK, NCK i Urzędem Marszałkowskim, Radiem PLUS, Klubem Dżentelmena Szos, Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym - koło w Gdańsku, Stowarzyszeniem Pomorskie w Unii, Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych, Re:miasto

A. „Bioróżnorodność – poznaj by zachować”

Edukacyjna akcja plenerowa „Bioróżnorodność – poznaj by zachować”, zorganizowana przez CIEE już po raz piąty, odbyła się przed Akwariem Gdyńskim. Wspólnie świętowano Międzynarodowy Dzień Różnorodności Biologicznej oraz Rok Pomorskich Jezior. To właśnie jeziora Pomorza stały się hasłem przewodnim i inspiracją tegorocznej edycji. Była to pierwsza plenerowa impreza XI Bałtyckiego Festiwalu Nauki.

Ozdobę akcji stanowiły wykreowane przez artystów pomorskie jeziora z recyklingu, zaaranżowane z soczystej trawy oraz surowców naturalnych i wtórnych. Na wielu stoiskach w rozstawionych wokół namiotach wszyscy mogli miło i twórczo spędzić czas. Wykonując liczne zadania, eksperymenty i startując w konkursach w atrakcyjny i niekonwencjonalny sposób poszerzano wiedzę na temat bioróżnorodności jezior.

Wszystkie parki krajobrazowe województwa zaprezentowały bogactwo i bioróżnorodność pomorskich jezior. Dolina Słupi przybliżyła strefy występujące w jeziorach. Dowiadując się jak przebiegały procesy tworzenia różnych typów jezior, poznawano ich genezę w Kaszubskim Parku Krajobrazowym. Pokazano także dwojaki charakter Zatoki Puckiej, jej słodko- i słonowodne oblicze objawione wyjątkową fauną i florą. Dzięki temu można lepiej zrozumieć zjawiska zachodzące w Zatoce i znaleźć odpowiedź na pytanie: Zatoka Pucka – morze czy jezioro? Pracownicy Parku Mierzeja Wiślana dzielili się wiedzą o kormoranach - ogromnej atrakcji turystycznej i przyrodniczej ciekawostce, nie przez wszystkich jednak lubianej. Zastanawiano się dlaczego tak jest, co jada kormoran oraz jak jego obecność wpływa na przyrodę regionu, w którym spędza znaczną część roku. Trójmiejski Park Krajobrazowy podzielił się wiedzą o swoich jeziorach, poznano także najmniejszych mieszkańców jezior Wdzydzkiego PK, czyli mikro i makroorganizmy. W namiocie Zaborskiego PK każdy mógł „uraczyć się” wiedzą na temat naszego największego skorupiaka. Dowiadywano się dlaczego niegdyś tak liczny rak szlachetny, będący „prawowitym” mieszkańcem pomorskich wód, dzisiaj jest gatunkiem unikatowym.

Pracownicy Słowińskiego Parku Narodowego przybliżali niezwykle dynamiczny ekosystem, jakim są jeziora przymorskie. Odwiedzając stoisko PN „Bory Tucholskie” można było dowiedzieć się jak park powstał, co zawdzięcza lodowcom oraz co kryje się w wodach jezior polodowcowych. Edukatorzy z Akwariem Gdyńskiego w trzech strefach (zwierząt, chemii oraz zabawy) pomagali odkrywać osobliwości jezior. Uczestnicy akcji badali bogactwo pomorskich jezior z Panem Kulką z Centrum Nauki Experiment a w labiryncie stworzonym przez studentów z Koła Naukowego Oceanografów UG mogli wreszcie poczuć się jak ryba w wodzie. Unikalne piękno ryb odkrywano kreuując słodkowodne dzieła sztuki wspólnie z artystką Marią Lepczak-Wysocką. Leśnicy z Nadleśnictwa Gdańsk opowiadali o skrzydlatych przyjaciołach spotykanych w Ptasim Raju. Niektóre tajemnice wody próbowano rozwikłać na stoisku PEWIK GDYNIA a sekrety jezior odkrywano wspólnie z nauczycielami z Zespołu Szkół Inżynierii Środowiska. Grupa

Badawcza Ptaków Wodnych KULING pokazywała kto buczy w trzcinie i nurkuje w grązelach a studenci z Naukowego Koła Chemików PG próbowali wszystkich zainteresować magią jezior. Zielona Szkoła Krajobrazu przekonywała, że w każdym ogrodzie powinno znaleźć się miejsce dla wody a pracownicy Wydziału Środowiska Urzędu Miasta Gdyni opowiadali o psich obywatelach naszych miast. Stacja Ornitologiczna przybliżała wszystkim ptaki jezior na obszarze NATURA 2000 "Ujście Wisły" a Pracownia pod błękitnym drzewem pomagała odkrywać uroki jezior w recyklingu kreatywnym. Naukowe Koło „Littorella” UG przedstawiło zróżnicowanie środowisk wodnych i torfowisk a jak bezpiecznie wypoczywać nad wodą wyjaśniali instruktorzy z Centrum Wychowania Morskiego ZHP oraz Gdyńskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Ponadto można było bliżej poznać wodnych przyjaciół – żaby traszki i ropuchy a także odkryć tajemnice sinic. Zastanawiano się również kto ma ochotę na ochotkę, czyli sprawdzano co wieczorem lata nad jeziorem. Uczestnicząc w wielkoformatowej planszowej grze ulicznej „Nie stój, zwiedzaj! Pomorskie jeziora w kalejdoskopie” weryfikowano wiedzę o jeziornych aspektach naszego regionu. Łączono również bogactwo wyobraźni z wiedzą na temat typów jezior - wspólnymi siłami budowano makietę jeziora rynnowego, przybrzeżnego i innych. Najmłodszy uczestnicy mogli przenieść się w świat fascynujących baśni związanych z pomorskimi jeziorami. W trakcie akcji przeprowadzono również kilka konkursów sprawdzających wiedzę.

Dzięki pracownice zdobywanej wiedzy na poszczególnych stoiskach można było otrzymać „sprawności”, zamieniane na stoiskach organizatora na ekologiczne upominki. Można było wybrać m.in. drewnianą żabę – magnes, odblaskową sowę a także wziąć udział w warsztacie „Jezioro na ekotorbie”, podczas którego kreowano autorską siatkę wielorazowego użytku. Dodatkową atrakcją wybijającą rytm zbierania sprawności był znakomity autorski koncert zespołu Remont Pomp, działającego przy Polskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło Gdańsk.

Pogoda dopisała a akcja była szeroko promowana (plakaty, spoty na antenie Radia Gdańsk, wysyłka zaproszeń drogą elektroniczną, publikacja w mediach), dzięki czemu przybyły licznie zarówno grupy szkolne pod opieką nauczycieli, jak i osoby indywidualne. W akcji wzięło udział ok. 2 000 osób. Każdy mógł aktywnie i twórczo zdobyć wiedzę. Na atrakcyjność przekazu pozytywnie wpłynęła różnorodność oferowanych warsztatów – część z nich była typowo przyrodnicza a część jako metodę przekazu wiedzy stosowała warsztaty plastyczne. Zaletą akcji była także oprawa wizualno-artystyczna. Udział wielu Partnerów (organizacji, kół naukowych, parków narodowych oraz instytucji o różnym profilu działalności) znacznie uatrakcyjnił imprezę i zapewnił każdemu uczestnikowi możliwość znalezienia czegoś interesującego.

To dzięki wspólnej pracy, zapałowi, zaangażowaniu i chęci dzielenia się wiedzą udało się osiągnąć piękny efekt w postaci „oswojonego” tematu różnorodności (nie tylko) biologicznej pomorskich jezior. Dzięki współpracy z Partnerami udało się dodatkowo wydrukować plakaty zapraszające do udziału w akcji, broszury służące do dokumentowania zdobytych sprawności a także wyprodukować drewniane magnesy – żabki oraz ekotorby, będące nagrodami dla uczestników.

Organizacja tak dużej imprezy przez niewielki zespół Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej była dużym sukcesem i sprawiła dużo radości uczestnikom, Partnerom oraz realizatorom. Po raz kolejny sprawdziła się forma zdobywania sprawności, w tym roku postanowiono przygotować 3 rodzaje nagród, wręczane w zależności od liczby zdobytych sprawności. Mobilizowało to do udziału w jak największej liczbie warsztatów na poszczególnych stoiskach. Korzystając z zeszłorocznych doświadczeń w tym roku zaaranżowano również środek namiotu – ustawienie tam stoiska z

nagrodami doskonale się sprawdziło.

Partnerami byli: wszystkie parki krajobrazowe i narodowe województwa pomorskiego, Uniwersytet Gdański, Akwarium Gdyńskie MIR-PIB, Urząd Miasta Gdynia, Centrum Nauki Experiment, Grupa Badawcza Ptaków Wodnych Kuling, Nadleśnictwo Gdańsk, Stacja Ornitologiczna, GIWK, Centrum Handlowe Wzgórze, Centrum Nauki EXPERYMENT w Gdyni, Studenckie Koło Naukowe Oceanografów UG, Studenckie Koło Naukowe Ekologów Roślin "Littorella" UG, Naukowe Koło Chemików Studentów PG, Wydział Środowiska Urzędu Miasta Gdyni, Zespół Szkół Architektury Krajobrazu i Handlowo-Usługowych w Gdańsku, Zespół Szkół Inżynierii Środowiska Centrum Kształcenia Ustawicznego w Gdańsku, Gdyński Ośrodek Sportu i Rekreacji i Gdyńskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Centrum Wychowania Morskiego ZHP.

Akcja została objęta patronatem honorowym przez Marszałka Województwa Pomorskiego i Prezydenta Miasta Gdyni oraz medialnym przez Radio Gdańsk, portal trojmiasto.pl oraz portal edukacyjny www.zielonalekcja.pl.

Celem akcji jest zaakcentowanie w Międzynarodowym Dniu Bioróżnorodności, znaczenia różnorodności biologicznej oraz warunków, od których zależy jej bogactwo. Istotne jest zapoznanie z bioróżnorodnością regionu, a także licznymi jej przejawami.

Efektom jest zachęcenie ok. 2 000 osób do postaw prośrodowiskowych, poszerzenie wiedzy o bioróżnorodności, zachęcenie do aktywnego uczestniczenia w działaniach na rzecz bioróżnorodności.

B. „Drzewko za oponę”

Coroczna akcja organizowana z Klubem Dzentelmena Szos, odbyła się już tradycyjnie na terenie Zespołu Szkół Architektury Krajobrazu i Handlowo-Usługowych. Podczas akcji zorganizowano konkurs wiedzy ekologicznej. Najaktywniejsi uczestnicy i wolontariusze wspierający zbiórkę otrzymali drobne nagrody i publikacje.

Adresatami akcji są młodzież szkolna, nauczyciele, turyści, mieszkańcy województwa pomorskiego.

Promocja projektu - informacje pojawiły się w prasie przed imprezą i w formie sprawozdania po niej, przedsięwzięcie promowano na antenie Radia Gdańsk a także na stronach internetowych Partnerów. Dodatkowo wydrukowano i rozwieszono na terenie miasta plakaty.

Celem akcji jest poszerzenie wiedzy mieszkańców (ok. 180 osób) na temat odpadów, a przede wszystkim tworzenie prawidłowych postaw i „odruchów” prośrodowiskowych.

Efektom przedsięwzięcia jest zebranie ok. 700 sztuk opon i przekazanie sadzonek drzewek oraz przeprowadzenie konkursu ekologicznego.

C. Inne akcje edukacyjne:

Centrum, już tradycyjnie, zapraszane jest przez różne organizacje i instytucje do wzięcia udziału w organizowanych przez nie akcjach prośrodowiskowych. Jest to okazja do zaprezentowania szerokiej oferty działań Centrum, promocji PZPK, a także kreowania pozytywnych postaw wobec środowiska

i zrównoważonego rozwoju. Część tych przedsięwzięć realizowano m.in. w partnerstwie z GFW. Centrum wzięło udział w tego typu przedsięwzięciach:

- 21 kwietnia w Galerii Handlowej Szperk – Dzień Ziemi – warsztaty „Siła wiatru siłą tworzenia” i

papier czerpany (**300** uczestników)

- 22 kwietnia Centrum włączyło się w akcję „Recykling daje owoce ... na Przymorzu” zorganizowaną przez Polskie Stowarzyszenie Osób z Upośledzeniem Umysłowym prowadząc warsztaty panieru czerpanego (**300** uczestników)
- 28 kwietnia na sopockim hipodromie Centrum prowadziło grę planszową „Nie stój zwiedzaj” podczas akcji „Bliżej Eko” organizowanej przez Radio Plus. Stoisko Centrum odwiedziło ok. **250** osób – gra wielkoformatowa promująca wiedzę o środowisku i przyrodzie województwa
- 8 czerwca Otwarcie Zdrojów Gdańskich „Coraz bliżej źródeł” - Centrum prowadziło warsztaty dotyczące „projektowania ekologicznego” podczas, których można było stworzyć różne przedmioty użytkowe (broszki, kolczyki, torebki, bransoletki) z surowców wtórnych oraz prowadziło grę planszową „Nie stój zwiedzaj”. W przedsięwzięciu wzięło udział ok. **350** osób.
- 29 czerwca – Dni Otwarte w Ekodolinie – stoisko Centrum z warsztatami papieru czerpanego. W przedsięwzięciu wzięło udział ok. **120** osób.
- 4,5 lipca – „Młodzi, aktywni Gdańszczanie” – Fundacja Navigare – warsztaty recyklingowe i morskie (worzenie ekologicznego dekalogu żeglarskiego oraz propagowanie go na Długim Nabrzeżu – **40** uczestników warsztatów oraz **1 000** odbiorców pośrednich.
- 12 lipca – EduPiknik w Parku Naukowo-technologicznym w Gdańsku – warsztaty rozpoznawania drzew, w których wzięło udział **280** osób
- 18 września – Posprzątaj z nami Bałtyk. Posprzątaj z nami Świat – warsztaty recyklingowe, budowanie morświna z butelek PET, moda recyklingowa, promocja warsztatów i konkursów Centrum (ok. **380** uczestników).
- 21 września - Gdański Piknik Ekologiczny – Kulturalny Recyklig na Przymorzu organizowany przez Stowarzyszenie Osób z Upośledzeniem Umysłowym – gra wielkoformatowa (ok. **400** uczestników)

W sumie w akcjach plenerowych, w których uczestniczyło Centrum stoisko odwiedziło ok. **2 420** osób.

Ekspozycje

Forma zmieniających się cyklicznie ekspozycji wpisała się już wiele lat temu w działania Centrum i stanowi dodatkową atrakcję dla odwiedzających oraz interesującą i wartościową formę edukacyjną. Stała się również pewnym rodzajem wizytówki Centrum.

Na początku roku ekspozycyjna była wystawa zrealizowana przez Grupę Badawczą Ptaków Wodnych Kuling będąca efektem konkursu „Ujście Wisły. Ścieżki natury”, następnie wystawa nagrodzonych prac konkursowych – „Znani i nieznanymi - ptasi sąsiedzi”. W czerwcu pracownicy CIEE przygotowali wystawę prezentującą wybrane osiągnięcia z 20-letniej działalności CIEE.

Jesienią, po zakończeniu projektu „Dojrzały smak przygody” wydrukowano wystawę zdjęć wykonanych przez uczestników, która ekspozycyjna będzie od nowego, 2014 roku. Ponadto przygotowano również zdjęcia przyrodnicze, które pozwolą na przygotowanie trzech kolejnych wystaw (krajobrazy Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, Ptaki miast i Grzyby).

Celem ekspozycji jest zaprezentowanie w formie zdjęć ciekawych przyrodniczo rejonów województwa. Ekspozycja efektów działania Centrum ma uświadomić odbiorcom różnorodność

oferty Centrum, a także wieloletnie oddziaływanie na kształt edukacji prośrodowiskowej na terenie województwa pomorskiego. Niezaprzeczalnym efektem jest dodatkowa możliwość zapoznania odbiorców z ciekawymi przyrodniczo terenami województwa, z rodzimymi gatunkami fauny i flory.

5. Cykliczne spotkania w Centrum

Comiesięczne spotkania w CIEE (spotkania czwartkowe) odbywają się w każdy trzeci czwartek miesiąca. Realizowane są w formie wykładu, najczęściej zakończonego dyskusją i pytaniami uczestników. Spotkania poświęcone są ciekawym i aktualnym tematom z dziedziny ochrony przyrody i środowiska, zdrowia oraz zagadnień pokrewnych.

W okresie od lutego do czerwca 2013 roku odbyły się następujące wykłady:

- 21 lutego – „Wolność Tomku w swoim domku” czyli o zabudowie na terenie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego Sławina Klimowicz;
- 21 marca – „Jak pomagać i nie szkodzić – czyli słów kilka o leczeniu i rehabilitacji dzikich zwierząt” Angelika Grochowska
- 18 kwietnia – " Jeziora - wielkie archiwa przyrody" dr Dawid Weisbrodt
- 16 maja – "Jeziora skarbem zaborskiej przyrody" Mariusz Grzempa, kierownik Zaborskiego Parku Krajobrazowego
- 20 czerwca – „Życie rodzinne siewkowców: sielanka czy pole walki?” dr hab. Magdalena Remisiewicz, kierownik Stacji Badania Wędrówek Ptaków Uniwersytetu Gdańskiego
- 18 lipca – „Zielona apteka, czyli letni spacer po Ogrodzie Roślin Leczniczych GUMed” Wojciech Grochocki
- 22 sierpnia – „Zielona apteka, czyli letni spacer po Ogrodzie Roślin Leczniczych GUMed” Wojciech Grochocki
- 19 września – „Skarby przyrody Kaszub” Michał Buliński
- 17 października – „Bocian biały w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym i jego sąsiedztwie” Dariusz Ożarowski
- 21 listopada – „Mała zabudowa hydrotechniczna – wielki problem ekologiczny” Marcin Miller
- 12 grudnia – „Norwegia od Oslo po Nordkapp” Adam Michałak

Od października spotkania odbywają się w Sali Herbowej Pomorskiego Urzędu Marszałkowskiego,

co przyczyniło się do większej wygody odbiorców a także stwarza możliwość zwiększenia liczby uczestników spotkań. Łącznie w spotkaniach uczestniczyło ok. 500 osób.

Celem spotkań jest sygnalizowanie dorosłym odbiorcom, szerokiej gamy zagadnień związanych z ochroną środowiska, przyrody, dziedzictwa kulturowego. Pokazywanie i promowanie nowych, prośrodowiskowych technologii oraz wyjaśnianie konfliktów środowiskowych. Spotkania stanowią także okazję do poznania ciekawych osób czynnie działających w ochronie środowiska i przyrody.

Efektem ekologicznym jest poszerzenie wiedzy dorosłych odbiorców na temat dziedzictwa przyrodniczego regionu, poznanie zagadnień i problemów związanych z ochroną przyrody i

środowiska, a także nowych przyjaznych środowisku technologii. Istotnym efektem jest również wzmocnienie postaw prośrodowiskowych i wrażliwości ekologicznej.

6. Wspieranie merytoryczne i rzeczowe zainteresowanych ekologia

Jednym z zadań CIEE jest wsparcie rzeczowe szkół, organizacji, instytucji z całego województwa książkami, materiałami edukacyjno-promocyjnymi o tematyce przyrodniczo-kulturowej inicjatyw co najmniej międzyszkolnych. Od lutego do końca grudnia CIEE wspomogło 27 inicjatyw o zasięgu międzyszkolnym przekazując atrakcyjne nagrody laureatom konkursów:

1. Szkoła Podstawowa Nr 20 w Gdańsku w II Wojewódzkim Konkursie na Prezentację Multimedialną z okazji Dnia Ziemi
2. Zespół Szkół w Cedrach Wielkich w Powiatowym Konkursie Ekologicznym „Czysta woda”
3. Stowarzyszenie Przyjaciół Gdańskie Liceum Ogólnokształcące w konkursie przyrodniczym dla gdańskich szkół podstawowych
4. Samorządowe Gimnazjum im. Jana Pawła II w Bolszewie w konkursie wiedzy ekologicznej „Ekogimnazjada”
5. Zespół Szkół Nr 1 w Redzie w konkursie XVI Spotkaniu Ekologicznym pt. „Bądź z natury ekologiem”
6. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Jana Pawła II w Tczewie w Międzywojewódzkim Konkursie Wiedzy Ekologicznej „Żyję w rytmie EKO”
7. Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego i Chemicznego w Gdańsku w konkursie „Chemia wokół nas”
8. Zespół Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego Nr 24 w Gdańsku w ramach „Międzyszkolnej Debaty Krajobrazowej”
9. Gdyńska Szkoła Społeczna w Wojewódzkim Konkursie Plastycznym z elementami ekologicznymi „Świat wokół mnie”
10. Zaborskie Towarzystwo Naukowe w X Zaborskim Konkursie Ekologicznym o „Złote Kocanki Piaskowe”
11. Koło Łowieckie „Cyranka” w Sztumie w XVII Międzyszkolnym Konkursie Plastycznym pt. „Jak ochraniać i pomagać zwierzynie w lesie i na polach”
12. Szkoła Podstawowa Nr 17 w Gdańsku w międzyszkolnym projekcie edukacji ekologicznej „Krajobraz pomorskich jezior”
13. Gimnazjum im. Adama Loreta w Łęczycach w Wojewódzkim Konkursie Poznajmy Las „Rośliny Naszych Lasów”
14. Szkołą Podstawowa Nr 24 w Gdańsku w Międzyszkolnym Konkursie Ekologiczno – Przyrodniczym
15. Zespół Szkół w Rytlu w konkursach proekologicznych organizowanych w ramach imprezy „Biesiada myśliwska”
16. Szkoła Podstawowa Nr 14 w Gdańsku w konkursach proekologicznych organizowanych w ramach imprezy plenerowej „X Sportowy Festyn Rodzinny”
17. Zespół Szkół Nr 1 we Władysławowie w konkursie na stworzenie strony internetowej „Ulubiona trasa rowerowa”
18. II Liceum Ogólnokształcące w Wejherowie w konkursie wiedzy „Świat w kropli wody”
19. Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku w konkursie „Twoja wiedza i czujka czadu w domu, tlenek węgla nic złego nie zrobi

nikomu”

20. Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Gdańsku w konkursach wiedzy w ramach Festynu Rodzinnego

21. Zespół Szkół w Przyjaźni w konkursie „Przegląd Piosenki Ekologicznej”

22. Europejska Fundacja Ochrony Zabytków w Gdańsku w Rodzinnej Ekologicznej Grze Miejskiej

23. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Gdańsku w konkursach realizowanych w ramach przedsięwzięcia „Gdański Piknik Ekologiczny. Kulturalny recykling na Pomorzu”

24. Pomorskie Kolegium Instruktorów Krajobrazowych PTTK w Gdańsku w konkursach fotograficznych „Płazy wokół nas” i „Jeziora Pomorskie”

25. Szkoła Podstawowa Nr 85 w Gdańsku w konkursach przyrodniczo – informatycznych

26. Liga Ochrony przyrody w Słupsku w konkursie „Mój Las”

27. Wydział Środowiska Urzędu Miejskiego w Gdańsku w konkursach z ekologii i ochrony środowiska, organizowanych przez placówki oświatowe

Istotnymi celami są wspieranie i zachęcanie do aktywności w poszerzaniu wiedzy ekologicznej oraz poszerzanie możliwości edukacyjnych zarówno szkół jak i indywidualnych osób.

Efektom jest wsparcie 27 konkursów na terenie województwa pomorskiego, wspieranie działań prośrodowiskowych kilkudziesięciu nauczycieli oraz osób i organizacji działających na rzecz środowiska lokalnego.

8. Uczestnictwo w konferencjach i szkoleniach

- III Zjazd Ornitologów Pomorza, 22 – 24 lutego 2013 r., Ustka
- Konferencja „Ptaki w mieście”, 15.03.13., PNT w Gdyni
- Warsztaty w ramach konsultacji społecznych dla Zadania „Opracowanie planów ochrony dla obszarów Natura 2000 w rejonie Zatoki Gdańskiej i Zalewu Wiślanego” dla obszarów: Ostoja w Ujściu Wisły PLH220044 i Ujście Wisły PLB220004, 26.03.13, Gdańsk
- Warsztaty szkolenia z inwentaryzacji włośchatki i innych sów leśnych na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego, 8-9.04.13, Laska
- Warsztaty herpetologiczne, 16.04.13., Szymbark
- Konferencja „Czyste Jeziora Pomorza bogactwem województwa pomorskiego – szanse i zagrożenia”, 18.04.2013r., Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
- Odpady- śmieci czy surowce? 17.05.2013 w Ekodolinie w ramach kampanii Porządne Pomorze
- warsztaty przyrodniczo-edukacyjne zorganizowane z okazji 35-lecia NPK, które odbyły się w dniach 24-25 maja 2013 r.
- warsztaty "siedliskowe" organizowane przez PZPK i Katedrę Ekologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu (1-5 lipca)
- szkolenia dla edukatorów PZPK: 16-18 września w Schodnie oraz we Władysławowie 25-26 listopada
- debata "Polityka Miasta Gdańska wobec terenów zielonych na przykładzie Jaśkowego Lasu we Wrzeszczu" organizowana przez Europejską Fundację Ochrony Zabytków, 29 października,
- konferencja dla nauczycieli organizowane przez CEN, poświęcone energii odnawialnej – 18 października
- warsztaty terenowe z okazji XXXlecia Kaszubskiego PK, 20 września

- konferencja „Edukacja w akcji” jest skierowana do nauczycieli z Pomorza, organizowana przez Centrum Nauki Experyment, 30 września

Pracownicy wybrali jedynie kilka szkoleń i konferencji z dużej liczby zaproszeń, które dotarły do Centrum:

- 23.01 - „Ekologia – Edukacja – EkoInnowacje” spotkanie Forum w NFOŚiGW
- 29.01 - debata „Nowe założenia gospodarki odpadami w gminie. Jak przekonać mieszkańców?”
w ramach kampanii Porządne Pomorze
- 18.04 - „Czyste Jeziora Pomorza bogactwem województwa pomorskiego – szanse i zagrożenia”
- "ROLA I ZNACZENIE KORYTARZY EKOLOGICZNYCH W ZARZĄDZANIU ZASOBAMI ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM”
- 10.05 - konferencja w subregionie Metropolitalnym w ramach konsultacji społecznych projektów Regionalnych Programów Strategicznych w zakresie: transportu oraz energetyki i środowiska
- 18.06 – XIV Zjazd Zarządu Okręgu Ligi Ochrony przyrody
- 15.06 – Rodzinna Ekologiczna Gra Miejska

Dzięki zdobytej wiedzy w trakcie szkoleń pracownicy Centrum podnoszą wiedzę w zakresie prawnych aspektów ochrony przyrody, nabywają umiejętności w metodyce prowadzenia zajęć terenowych. Wymieniają doświadczenia z innymi instytucjami i organizacjami ekologicznymi.

Spotkanie w ramach projektu Active Citizens

23 października w siedzibie Centrum gościła grupa przedstawicieli brytyjskich organizacji. Grupa ta przebywała w Gdańsku w ramach wizyty studyjnej projektu Active Citizens. Wspólnie podyskutowaliśmy o naszych doświadczeniach, zachęciliśmy do zrobienia mostu z gazet oraz zaprojektowania absolutnie własnej, jedynej w swoim rodzaju siatki "Fajna torba"!

Spotkanie z przedstawicielami z Ukrainy

Gdańska Fundacja Wody prowadziła projekt „Transfer Wiedzy, Doświadczeń i Dobrych Praktyk – Czynniki Rozwoju Polsko-Ukraińskiej Współpracy Regionalnej” i zaprosiła do współpracy m.in. Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych. 26 września 2013 r. w Centrum odbyło się spotkanie z ukraińskimi gośćmi mające na celu wymianę doświadczeń w dziedzinie edukacji ekologicznej, a także zapoznanie z zasadami finansowania ochrony środowiska w Polsce.

EFEKT EKOLOGICZNY

W sumie odbiorcami różnorodnych działań Centrum było **154 554 osób**, w tym bezpośrednio **14 603 osób** a poprzez strony internetowe prowadzone przez CIEE minimum **139 951 osób**.

1. Uaktualniono dane za rok 2012 na stronie www.infoeko.pomorskie.pl, którą odwiedziło **15 618** osób od października do końca grudnia (wcześniej, od lutego do końca września, nie rejestrowano ze względu na przeniesienie strony na serwer PZPK, na podstawie danych z 3 miesięcy można przyjąć, iż w trakcie roku z informacji na stronie infoeko.pomorskie skorzystało co najmniej **60 000** osób.

2. **Stać aktualizacja informacji na stronie CIEE** oraz na profilu Facebook – zaproszenia do działań prowadzonych przez Centrum i inne instytucje oraz relacje ze zrealizowanych działań. Strony odwiedziło:

- www.ciee-gda.pl – **31 426** (od lipca do końca grudnia)
- www.roverowa-siec.pl – **30 373** (od lutego do końca grudnia)
- www.poznajemydrzewaikrzewy.pl – nie można zweryfikować liczby, gdyż po przeniesieniu strony na inny serwer w 2013 r. nie działał licznik odwiedzin
- Facebook – polubienia - **228**. Liczba osób, które zobaczyły jakiegokolwiek treści powiązane ze stroną – **18 152**. Zasięg postów od października do grudnia – **2 700**.

3. **Szkolenie na Uniwersytecie Gdańskim** dla nauczycieli i edukatorów z województwa pomorskiego

– „Jeziora – wielkie archiwa przyrody” – **25** uczestników szkolenia.

4. Całoroczny cykl warsztatów dla odbiorców w różnym wieku – ok. **7 820** osób:

- pokazowe warsztaty edukacyjne – zrealizowano **80** warsztatów, w których uczestniczyło ok. **1 450** uczniów i ok. **100** nauczycieli;
- BFN – **4** warsztaty dla **100** osób, stoisko na pikniku Naukowym – odwiedziło ok. **600** osób biorąc czynny udział w zaproponowanych aktywnościach;
- „Dojrzały smak przyrody” – **14** tras pieszych, uczestniczyło **800** osób i 2 warsztaty terenowe autokarowe dla **100** osób;
- „Konferencja „Przestrzeń wokół nas” – uczestniczyło **100** osób;
- „Warsztaty „Poznajemy nasze drzewa i krzewy” w WiMBP – uczestniczyło **20** osób;
- Dom Kultury Recyklingu podczas Jarmarku Dominikańskiego 27.07 – 18.08 – ok. **150** osób;
- „Re:miasto” – uczestniczyło **2 000** osób;
- „Leśny Festyn Edukacyjny” – uczestniczyło **400** osób;
- „Pomorskie Dni Energii” – uczestniczyło **2 000** osób.

5. **Konkursy** – 5 konkursów, w których uczestniczyło **1 838** osób:

- „Bęc, jabłkiem w głowę” – 75 trzyosobowych grup (**225** uczestników półfinałów)
- „Zaproś gości do swej miejscowości” - 36 trzy osobowych grup z całego województwa w sumie **108** osób, Wyniki konkursu, nagrodzone strony opublikowane na stronie CIEE – liczba odbiorców jak na stronie Centrum;
- „Znani i nieznani – ptasi sąsiedzi” – **1 200** uczniów, wystawa nagrodzonych i wyróżnionych prac;
- „Zielone pytanie” – ok. **270** osób;
- „Fortyfikacje Gdańska i Pomorza kultura autentyczności” – **35** uczestników;

Promocja adresowana do **120** Uczelni i ok. **15 000** osób. Efekty projektu popularyzowane były za pośrednictwem Biur Karier, Biur Promocji oraz kilkudziesięciu portali internetowych.

6. **Kampanie edukacyjne** – organizacja 1, wspieranie i udział w 9 kampaniach organizowanych przez inne instytucje:

- „Bioróżnorodność – poznaj by zachować” – ok. **2 000** uczestników
- **9** akcji na terenie Aglomeracji Trójmiejskiej – ok. **2 420** osób

7. Ekspozycje – 5 ekspozycji w siedzibie Centrum

8. Cykliczne spotkania miłośników ekologii w Centrum – **12** spotkań, ok. **500** osób

9. Wspieranie merytoryczne i rzeczowe zainteresowanych ekologią - **27** instytucji

7. **Udział w projektach** realizowanych przez inne instytucje i organizacje

Efekt medialny działalności Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w 2013 roku

Patronaty honorowe:

- **konkurs Fortyfikacje Gdańska i Pomorza Kultura Autentyczności** - Marszałek Województwa Pomorskiego i Prezydent Miasta Gdańska
- **Edukacyjna akcja plenerowa „Bioróżnorodność – poznaj by zachować”** - Marszałek Województwa pomorskiego i Prezydent Miasta Gdyni

Patronaty medialne:

- Portal zielonalekcja.pl, Radio Gdańsk, portal trojmiasto.pl

Współpraca z instytucjami:

- Akcja „Bioróżnorodność ...” – Akwarium Gdyńskie, Uniwersytet Gdański, Politechnika Gdańska, Gdańska Fundacja Wody, PEWiK Gdynia,
- Konkurs „Fortyfikacje ...” – Profesor Andrzej Januszajtis, Politechnika Gdańska, Gdańska Fundacja Wody, Stowarzyszenie Waga, Stowarzyszenie Partnerstwo dla Biskupiej Górki, PGNiG w Gdańsku, GIWK, Nadbałtyckie Centrum Kultury,
- Konkurs „Bęc...” – PGNiG w Gdańsku, Centrum Hewelianum, portal edukacji ekologicznej ZielonaLekcja, Centrum Nauki Experyment,
- Inne przedsięwzięcia – Uniwersytet Gdański Wydział Biologii, Gdańska Fundacja Wody, Uniwersytet III Wieku, PGNiG w Gdańsku, Radio Plus, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gdańsku, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Klub Dżentelmena Szos, Fundacja Navigare, Park Naukowo-Technologiczny w Gdańsku, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku, LOTOS, ENERGIA SA, Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej, Re:Miasto S.C., agencje reklamowe, LOP, centra handlowe np. „Wzgórze” w Gdyni, Centrum Edukacji Ekologicznej przy Wodociągach w Słupsku,

Promocja w mediach:

- Internet - Trojmiasto.pl, zielonalekcja.pl, strona BFN, Sztuka.architektury.pl, Biskupia górka.pl, Student news.pl, Architektura.info.pl, Magazyn Consido, Sztuka.Architektury.pl, Architektura.info.pl, Edukacja.Polska.pl, Konkursy.kreatywne.pl, Budowa plus,

Politechnika Warszawska, Politechnika Krakowska, Uniwersytet Gdański, KUL, UMCS, Politechnika Śląska w Gliwicach, Uniwersytet w Białymstoku, Wyższa Szkoła Zarządzania i Biznesu w Krakowie, Przerzypnpubliczna.org, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Gorzowie Wielkopolskim, strona CIEE, Facebook CIEE, Facebook BiskupiaGórka.pl,

- Artykuły
 - „Gawron” – artykuł „Bęc jabłkiem w głowę – kreatywne, interdyscyplinarne i zespołowe doświadczanie przyrody”,
 - Dziennik Bałtycki – wzmianka o „Bęc jabłkiem w głowę” – październik,
 - Gazeta Wyborcza – IX Bałtycki Festiwal Nauki,
- Wywiady – Radio Gdańsk – min. tematyka zamień siatkę plastikową na ekologiczną w ramach audycji „Dzień z Radiem Gdańsk”, spotkanie czwartkowe poświęcone architekturze na Kaszubach
 - Radio Gdańsk – 4 wywiady dot. bioróżnorodności, korzystania z siatek ekologicznych, eko mody, drzewek świątecznych
 - Radio Plus – 1 wywiad w siedzibie CIEE, 1 podczas EduPikniku organizowanego przez Gdański Park Naukowo Technologiczny,
 - Radio Nord FM – 1 wywiad,
 - TV Morska – 1 wywiad,

Wykonanie i zakup elementów informacyjno-promocyjnych:

- zakup 3 000 sztuk podkładek pod mysz promujących strony prowadzone przez Centrum – www.ciee-gda.pl, www.infoeko.pomorskie.pl, www.poznajemydrzewaikrzewy.pl, www.roverowa-siec.pl
- zakup 1 000 sztuk sów odblaskowych z logotypami
- druk 1 500 szt. plakatów promujących akcje Bioróżnorodność – poznaj by zachować,
- 25 emisji 40 sekundowego spotu reklamowego w Radiu Gdańsk emitowanych w ciągu tygodnia poprzedzającego akcję Bioróżnorodność – poznaj by zachować,
- 2 500 sztuk folderów informacyjnych o akcji edukacyjnej,
- wyprodukowano 2 000 żab – drewnianych magnesów na lodówkę z logo CIEE
- wykonanie dużego baneru z logo instytucji finansujących i partnerów promującego akcję „Bioróżnorodność ...”
- zakup 1 918 turystycznych butelek składanych

Informacje o przedsięwzięciach Centrum oraz udziale CIEE w kampaniach organizowanych przez inne instytucje pojawiły się na poniższych portalach internetowych:

1) Informacje o akcji „Bioróżnorodność – poznaj by zachować” znalazły się na portalach edukacyjnych:

<http://www.trojmiasto.pl/Bioroznorodnosc-poznaj-by-zachowac-imp362972.html>

<http://www.trojmiasto.pl/wiadomosci/Baltycki-Festiwal-Nauki-kusi-atrakkjami-n69143.html>

<http://radiogdansk.pl/index.php/audycje-rg/kawalek-swiata-i-herbata/item/2483-eko-akcja-bioroznorodnosc-poznaj-by-zachowac.html>

<http://www.gdyniarodzina.pl/wydarzenie/135,bioroznorodnosc-poznaj-by-zachowac.html>

<http://gle24.pl/impreza/Bioroznorodnosc-%E2%80%93-poznaj-by-zachowac,2091.html>

http://www.gdynia.pl/wszystko/o/gdyni/srodowisko/news/114_84811.html

<http://slowinski.pl/pl/aktualnosc/572-bioroznorodnosc-poznaj-by-zachowac-zaproszenie-do-udzialu-w-akcji.html>

<http://www.park.borytucholskie.info/print?lg=&a=56&print=1&id=1043>

<http://www.pierwsze-gimnazjum.pl/>

<http://www.trojmiasto.pl/wiadomosci/Baltycki-Festiwal-Nauki-kusi-atrakcjami-n69143.html>

<http://m.trojmiasto.pl/rozrywka/Bioroznorodnosc-poznaj-by-zachowac-imp362972.html>

http://odkryjpomorze.pl/pokaz_obiekt-3011-Bioroznorodnosc_8211_poznaj_by_zachowac.html

<http://gdyniasport.pl/pl/aktualnosc-2/item/2246-gosir-na-plenerowej-akcji-%E2%80%93-bioroznorodnosc-poznaj-by-zachowac-imp362972.html>

<http://www.porzadnepomorze.pl/index.php/item/215-bioroznorodnosc>

2) Konkurs „Bęc, jabłkiem w głowę”

<http://stogi.info.pl/pl/wiadomosci/komunikaty-i-ogloszenia/2404-bc-jabkiem-w-gowe>

http://www.experyment.gdynia.pl/Konkurs_Bec_Jabkiem_w_Glowe_2_56.html

<http://www.gazetakaszubska.pl/50391/experyment-zaprasza-udzialu-w-konkursie-bec-jabkiem-w-glowe>

<http://www.zielonalekcja.pl/index.php?mod=aktualnosc&id=9938>

<http://www.metropolitalne.info/?p=2283>

<http://www.eratuszgdynia.pl/news/627>

http://www.pomorskie.eu/pl/edukacja/aktualnosc/2013/xiii_edycja_konkursu_bec_jabkiem_w_glowe

3) Informacje o spotkaniach czwartkowych pojawiły się na następujących portalach internetowych:

http://www.pomorskie.eu/pl/turystyka/aktualnosc/wydarzenia/2013/gdansk_norwegia_od_oslo_p_o_nordkapp_spotkanie

http://www.ug.edu.pl/pl/strukturaug/?id_kom=12507

<http://kultura.trojmiasto.pl/Bocian-bialy-w-Trojmiejskim-Parku-Krajobrazowym-i-jego-sasiedztwie-imp382202.html>

<http://kultura.trojmiasto.pl/Skarby-przyrody-Kaszub-imp381203.html>

<http://rozrywka.trojmiasto.pl/Zielona-apteka-czyli-letni-spacer-po-Ogrodzie-Roslin-Lecznicznych-GUMed-imp377139.html>

<http://psd-gdansk.cba.pl/news,10.html>

<http://www.gdansk.pl/kultura?id=17082>

<http://nauka.trojmiasto.pl/Zycie-rodzinne-siewkowcow-sielanka-czy-pole-walki-imp372366.html>

<http://gdansk.naszemiasto.pl/imprezy/797478,zycie-rodzinne-siewkowcow-sielanka-czy-pole-walki,id,t.html>

<http://www.birdwatching.pl/wiadomosci/16/art/1630>

<http://www.gdansk.pl/kultura?id=16779>

<http://stogi.info.pl/en/wiadomoci/komunikaty-i-ogloszenia/2161-qjeziora-skarbem-zaborskiej-przyrodyq>

<http://www.dobrewiadomosci.eu/aktualnoci/1131-q-jeziora-wielkie-archiwa-przyrodyq-prelekcja-18042013>

http://www.wfosigw.gda.pl/news,939,Jeziora_wielkie_archiwa_przyrody

<http://stogi.info.pl/en/wiadomoci/komunikaty-i-ogloszenia/2129-jeziora-wielkie-archiwa-przyrody>

<http://www.gdansk.pl/kultura?id=16354>

<http://nauka.trojmiasto.pl/Jak-pomagac-i-nie-szkodzic-czyli-slow-kilka-o-leczeniu-i-rehabilitacji-dzikich-zwierzat-imp352608.html>

<http://gdansk.naszemiasto.pl/imprezy/736496,prelekcja-jak-pomagac-i-nie-szkodzic-czyli-slow-kilka-o.id,t.html>

<http://www.maciejkrupa.pl/2185/%E2%80%9Ewolnosc-tomku-w-swoim-domku%E2%80%9D-czyli-o-zabudowie-na-terenie-kaszubskiego-parku-krajobrazowego>

4) Dojrzały smak przygody

<http://www.gdansk.pl/kultura?id=17015>

<http://www.gdansk.pl/seniorzy,1398,25583.html>

<http://stogi.info.pl/en/wiadomoci/komunikaty-i-ogloszenia/2177-dojrzay-smak-przygody-2013>

<http://www.zielonalekcja.pl/index.php?mod=aktualnosc&id=10113>

http://www.ug.edu.pl/pl/administracja/_upload/komunikaty/12069/files/harmonogram_Dojrzały_smak_przygody_2013.pdf

<http://www.seniortv.pl/www.html>

5) Konkurs Fortyfikacje Gdańska i Pomorza Kultura Autentyczności

http://www.ciee-gda.pl/index.page,Konkursy,fortyfikacje_gdanska_i_pomorza_kultura_autentycznosci,116.html

http://www.architektura.info/index.php/wiadomosci/konkursy_architektoniczne/iv_edycja_konkursu_fortyfikacje_gdanska_i_pomorza_kultura_autentycznosci

<http://www.goldenline.pl/forum/3315285/konkurs-fortyfikacje-gdanska-i-pomorza-kultura-autentycznosci/>

<http://architektura-krajobrazu.pk.edu.pl/index.php/sukcesy/studenciskukcesy/152-gdansk-konkurs>

<http://edukacja-polska.pl/iv-edycja-konkursu-fortyfikacje-gdanska-i-pomorza-kultura-autentycznosci-rozstrzygnieta/>

<http://stowarzyszeniewaga.pl/?p=3352>

<http://ue.poznan.pl/pl/uniwersytet,c13/osiagniecia,c32/studentow-i-absolwentow,c120/nagrody-i-osiagniecia-studentow-i-absolwentow-uep-w-roku-akademickim-2012-2013,c1231/fortyfikacje-gdanska-i-pomorza-kultura-autentycznosci,a377.html>

<http://pl.pl.allconstructions.com/portal/index/article/9429/iv-edycja-konkursu-fortyfikacje-gdanska-i-pomorza-kultura-autentycznosci>

http://www.sztuka-architektury.pl/index.php?ID_PAGE=37417

<http://biskupiagorka.pl/fortyfikacje-biskupiej-gorki/>

http://www.pomorskie.eu/pl/kultura/aktualnosci/2013/gda2013_biskupia_gorka_z_blika

<http://stogi.info.pl/pl/wiadomoci/komunikaty-i-ogloszenia/2376-dostrzegalnia-gwiazd-na-biskupiej-gorce->

<http://kultura.trojmiasto.pl/Dostrzegalnia-Gwiazd-na-Biskupiej-Gorce-imp381666.html>

<http://architektura-krajobrazu.pk.edu.pl/index.php/sukcesy/studenciskukcesy/152-gdansk-konkurs>

6) Konkurs „Znani i nieznani – ptasi sąsiedzi”

<http://www.zielonalekcja.pl/index.php?mod=aktualnosc&id=10020>

<http://trojmiasto.miastodzieci.pl/konkursy/1230:znani-i-nieznani-ptasi-sasiedzi>

<http://dla-dzieci.c0.pl/?p=17>

7) Akcja „Recykling daje owoce ... na Przymorzu” organizowana przez Polskie Stowarzyszenie z Upośledzeniem Umysłowym: Osób

<http://trojmiasto.miastodzieci.pl/wydarzenia/1:/70807:recykling-daje-owoce-na-przymorzu>

8) Akcja „Blżej Eko” organizowana przez Radio Plus:

<http://gdansk.radioplus.pl/Akcje/Gdansk/28-kwietnia-Sopot-Festyn-BLIZEJ-EKO>

9) Akcja „Coraz bliżej źródeł” organizowana przez Gdańską Infrastrukturę Wodociągowo-Kanalizacyjną:

<http://www.wybrzeze24.pl/aktualnosci/rodzinny-piknik-w-parku-jelitkowskim>

<http://www.trojmiasto.pl/Coraz-Blizej-Zrodel-imp367051.html>

<http://www.gdansk.pl/nasze-miasto,512,25648.html>

<http://www.strazmiejska.gda.pl/2013/05/coraz-blizej-zrodel/>

http://www.pomorskie.eu/pl/aktualnosci_z_regionu/2013/gda2013_coraz_blizej_zrodel

<http://www.teatrminiatura.pl/pl/aktualnosci/2013/05/23/afrykanska-przygoda-podczas-impresy-coraz-blizej-zrodel-w-parku-jelitkowskim/>

http://www.wo24.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=7408:gdansk-coraz-blizej-rode-gra-miejska-i-piknik-w-pasie-nadmorskim&catid=27:aktualnosci&Itemid=32

10) Akcja „EduPiknik” organizowana przez Gdański Park Naukowo - Technologiczny:

<http://www.gpnt.pl/pl/aktualnosci-strefy-edukacji/1280-edupiknik.html>

<http://www.kopernik.org.pl/patronaty/n/edupiknik-12-lipca-2013-gdansk-park-naukowo-technologiczny-patronat-honorowy/>

<http://www.klubyrodzica.info/2013/07/edupiknik-w-gdanskim-parku-naukowo.html>

<http://www.gdansk.pl/nasze-miasto,512,26001.html>

<http://www.qlturka.pl/afisz,brak,-,20148.html>

5) Akcja „Posprzątaj z nami Bałtyk. Posprzątaj z nami Świat” organizowana przez Grupę LOTOS:

<http://aktywne.trojmiasto.pl/Posprzataj-z-nami-Baltyk-Posprzataj-z-nami-swiat-n72401.html>

<http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosci/913066.html>

6) Akcja „Drzewko za oponeń” organizowana przez Klub Dżentelmena Szos:

<http://www.gdansk.pl/kultura?id=16781>

7) „Leśny Festyn Edukacyjny” organizowany przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Gdańsku:

<http://www.radiogdansk.pl/index.php/kalendarium-impres/wydarzenie/975-lesny-festyn-edukacyjny.html>

<http://www.gdansk.lasy.gov.pl/rdlpgdansk/jednostki/cevice/aktualnosci/lesny-festyn-edukacyjny-sopot-07-ix.2013>

<http://sopot.naszemiasto.pl/artykul/1530525,lesny-festyn-edukacyjny-na-sopockim-molu,id,t.html>

<https://www.facebook.com/events/259813727455693/?ref=nf>

8) „Pomorskie Dni Energii” organizowane przez Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej:

<http://www.pomorskie-eu.pl/pl/pomorskie-dni-energii-2013,ps,81.html>

<http://www.oze.pl/kalendarium/pomorskie-dni-energii-2013-1,128.html#>

<http://www.rti.dzierzgon.com.pl/artykul/124/POMORSKIE-DNI-ENERGII-2013>

<http://www.nadmorski24.pl/kalendarium/opis/5534-juz-dzisiaj-rozoczynaja-sie-pomorskie-dni-energii.html>

9) Targi Recyklingu i Ekologii Re:Miasto:

http://mbasic.facebook.com/events/182059338650595?aref=22&_ft

<http://remiasto.eu/>